

Necrologie / Nécrologie / Obituary

In memoriam Hilde de Ridder-Symoens, 1943–2023

Op 5 maart 2023 overleed Hilde Symoens te Gent. Zij werd op 19 april 1943 te Sint-Jans-Molenbeek geboren in een onderwijsmilieu en groeide op in het toenmalige Belgisch-Congo. Op haar zeventiende keerde ze terug naar België om aan de Rijksuniversiteit Gent geschiedenis te studeren. In 1969 promoveerde ze hier bij Raoul van Caenegem op een proefschrift over de Brabantse rechtenstudenten aan de universiteit van Orléans tussen 1444 en 1555. Inmiddels was ze getrouwd met Leo de Ridder (1938-2021), later hoogleraar aan de medische faculteit in Gent, met wie zij drie kinderen kreeg.

Hilde de Ridder-Symoens zou zich haar leven lang blijven bezighouden met het onderzoek naar studenten in Orléans. Ook het feit dat zij via haar promotor in de kring van rechtshistorici belandde, leverde een levenslange associatie op. Dit tekent haar ten voeten uit: voluit loyaal aan de mensen die zij op haar levenspad tegenkwam. Zo bleef ze ook trouw aan de thema's en methoden die zij tot de hare maakte: studentenmobiliteit, de geschiedenis van (onderwijs) instellingen en universiteiten in de late middeleeuwen en vroegmoderne tijd, en de prosopografie ofwel collectieve biografie. Als autonome vrouwelijke academicus rekende ze eveneens de historische positie van de vrouw tot haar aandachtsveld, of het nu ging om religieuze vrouwen, heksen of vorstinnen.

In 1986 zette zij de gedurfde stap om deeltijds hoogleraar middeleeuwse geschiedenis te worden aan de protestants-christelijke Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam. Hier slaagde zij erin een onderzoekslijn rond onderwijs geschiedenis en prosopografie op te bouwen, hetgeen resulteerde in een reeks dissertaties. Na haar vervroegde afscheid uit Amsterdam in 2001 was zij tot 2008 hoogleraar Geschiedenis Moderne Tijd aan de Universiteit Gent. Een bijzondere spin-off van haar belangstelling voor geleerde cultuur was de begeleiding van onderzoek naar de vroegmoderne rederijkerscultuur.

Aan de VU wijdde zij zich met volle inzet aan de kleine afdeling middeleeuwse geschiedenis, die onder haar leiding een bloeiperiode beleefde. Dat was een bijzondere prestatie, want ze begon niet alleen met een aanstelling van slechts drie tiende (later zes tiende), ze was ook een vreemde eend aan de van oorsprong orthodox-protestantse instelling. Hilde moest wennen aan de stijl en aan de calvinistische geest van de VU: het was er allemaal wat strikter en meer gecentraliseerd dan zij gewend was in Gent. Toch keek zij later op deze periode terug als 'een intense en verrijkende periode' en het zal niet voor niets zijn dat haar gedachtenisprentje voorzien is van haar foto met de rectorstketen van de VU, gemaakt tijdens een promotie. Omgekeerd moet gezegd dat zij haar stempel wist te drukken op de sfeer en het beleid van de faculteit, waarin zij ook bestuurlijk werkzaam was.

Ondertussen onderhield zij haar brede internationale netwerk en was ze een van de drijvende krachten achter de vorming van de Nederlands Onderzoeksschool Mediëvistiek eind jaren tachtig. Deze werkte vanaf het begin nauw samen met de Vlaamse mediëvisten, want collegiale samenwerking ging haar voor alles. Zo hield zij ook de contacten in de rechtshistorische wereld aan. Met haar verbindende kwaliteiten, vriendelijke karakter en gezond verstand was zij, zoals ze zelf zei, eerder *primus inter pares* dan leidinggevende. Toch was ze doortastend en het vanzelfsprekend middelpunt van iedere kring waarvan ze deel uitmaakte: haar collega's, haar familie, haar gezin. Ze schreef zichzelf een peregrinerende natuur toe, die haar over de hele wereld bracht voor congresbezoek, sabbaticals en gasthoogleraarschappen. Zo was ze gasthoogleraar aan het Max Planck Institut für Europäische Rechtsgeschichte in Frankfurt am Main, aan de University of California in Berkeley, aan het Merton College in Oxford, en aan UCLA. In 2003 werd ze lid van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten.

Onderwijs aan studenten gaf Hilde graag, over tal van onderwerpen met een zwaartepunt in de late middeleeuwen. Na aan het hart lag haar de geschiedenis van de instellingen in de middeleeuwse Nederlanden, die zij aan de VU introduceerde. Haar belangstelling voor jonge mensen kwam het beste tot uiting in kleine werkgroepen en in de begeleiding van scripties, die haar de gelegenheid gaf om persoonlijker en meer ongedwongen met een student om te gaan, zo zei ze zelf, zoals dat ook voor haar begeleiding van promovendi gold. Ze introduceerde hen in internationale wetenschappelijke netwerken en bleef hen ook lang na hun promotie volgen en ondersteunen.

Tot haar belangrijkste wetenschappelijke prestaties mogen zeker de onder haar leiding bij Cambridge University verschenen eerste twee delen van *A History of the University in Europe* (1992-1996) gerekend worden. Met Corry Ridderikhoff, Detlev Illmer en Chris Heesakkers bezorgde ze tussen 1971 en 2015

vier delen van de editie van *Les livres des procureurs de la nation germanique de l'ancienne Université d'Orléans* tussen 1444-1602, uitgegeven door Brill in Leiden. Bij haar afscheid van de VU kreeg zij een huldebundel aangeboden: Koen Goudriaan, Jaap van Moolenbroek en Ad Tervoort, eds., *Education and learning in the Netherlands 1400-1600, Essays in honour of Hilde de Ridder-Symoens* (Leiden 2004).

Moge haar herinnering tot zegen zijn¹.

Prof. dr. Arnoud-Jan Bijsterveld
Tilburg University
A.J.A.Bijsterveld@tilburguniversity.edu

en

Dr. Jaap J. van Moolenbroek
Previously (senior) lecturer, Vrije Universiteit, Amsterdam
jj.van.moolenbroek@home.nl

---

¹ Zie ook K. Goudriaan, *In memoriam Hilde De Ridder-Symoens*, op www.hdcvu.nl/blog/memoriam-hilde-de-ridder-symoens (geraadpleegd 5 april 2024); D. Heirbaut en B.C.M. Jacobs, *De historica van de juristen en de rechtenfaculteiten, Rechtshistorici uit de Lage Landen* (15): *Interview met Hilde Symoens*, *Pro memorie*, 21.1 (2019), p. 3-26; *Hilde De Ridder-Symoens*, op nl.wikipedia.org/wiki/Hilde_De_Ridder-Symoens (geraadpleegd 5 april 2024); Anne-Laure Van Bruaene en M. Boone, *In memoriam Hilde (De Ridder-)Symoens (1943-2023)*, *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 76 (2023), p. 3-4.